

Katrineholms kommun
kommunen@katrineholm.se

2023-03-03
Dnr-SI 2022:8758

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Björkviks
skola i Katrineholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Björkviks skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolan klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Björkviks skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat behöver sättas i relation till undervisningens genomförande, värdegrundsuppdraget samt förutsättningar för undervisningen. Vidare behöver rektorn skapa förutsättningarna för samverkan såväl mellan lärare som mellan lärare och övrig personal.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna, samt ge eleverna inflytande över undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero, men utvecklingsområdet finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att kartlägga och analysera hur elevernas upplevelse av trygghet och studiero påverkar deras lärande. Rektorn behöver även skapa en tydlig organisation med ett samlat arbete för att skapa och upprätthålla trygghet och studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge samtliga lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **12 september 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som har vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@linkoping.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 LINKÖPING. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2022:8758) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorns ledning och styrning av det pedagogiska arbetet vid skolan är begränsad. Rektorn följer upp skolans kunskapsresultat, men analysen av resultaten behöver i högre grad sättas i relation till den undervisning som bedrivs. Även rektorns uppföljning av lärarnas arbete med att integrera värdegrundsuppdraget i undervisningen samt rektorns arbete med att leda ett strategiskt jämställdhetsarbete behöver stärkas. Uppföljningsarbetet behöver även utvecklas för att rektorn, utifrån ett samlat underlag, ska kunna genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder och fatta beslut om hur resurser ska fördelas för att bäst möta de behov som finns på skolan. Rektorn behöver därutöver utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag skapa förutsättningar för lärarna och elevhälsans personal att samverka så att det kan ske ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Uppföljning och analys

Av intervju med rektorn framgår att hen påbörjade sin tjänst vid skolan den 1 november 2022. Rektorn har vid tiden för granskningen därmed nyligen tillträtt tjänsten. Rektorn beskriver att hen för att sätta sig in i skolverksamheten har tagit del av det arbete som tidigare rektorer har gjort. Rektorn har bland annat tagit del av skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete och har deltagit i skolans olika möten. Rektorn har även varit ute i verksamheten för att träffa eleverna, besökt klasserna samt haft samtal med medarbetarna.

Rektorn följer upp skolans kunskapsresultat. Av intervjun med rektorn framgår att huvudmannen har ett systematiskt kvalitetsarbete som innebär att skolan gör uppföljningar av kunskapsresultaten vid olika tillfällen under läsåret. Inkomna dokument visar

att dessa uppföljningar bland annat omfattar betyg i årskurs 6 samt en bedömning av elevernas kunskapsutveckling i årskurserna 1-5. Det framgår också av dokumentstudier, som genomfördes av Skolinspektionen vid besöket på skolan, att skolenheten har gjort uppföljningar och analyser av resultaten på de nationella proven i årskurs 3 och 6. Elevhälsans personal beskriver i intervju att resultaten av analysen återkopplas till lärarna och arbetslaget via specialläraren.

Rektorn följer upp skolans kunskapsresultat, men analysen av resultaten behöver i högre grad sättas i relation till den undervisning som bedrivs. Av skolenhetens dokumenterade kvalitetsarbete, samt den skriftliga information som inkommit till Skolinspektionen, framgår att skolan har beslutat om utvecklingsområden utifrån den analys som gjorts av elevers kunskapsresultat. Ett av skolans utvecklingsområden är att fortsätta med det pågående arbetet med implementeringen av de nya kursplanerna. I det arbetet ska bland annat fokus ligga på planering och bedömning och att undervisningen genomförs utifrån kursplanerna och läroplanen. I intervjuer med lärarna framgår att ett utvecklingsområde som de därutöver ska arbeta med är att ta fram metoder för att stärka elevernas skrivande. Det framgår dock att rektorn under höstterminen 2022 inte har lett eller följt upp lärarnas arbete med att utveckla undervisningen. Av intervju med rektorn framgår att hen även har identifierat ett behov av att följa upp undervisningen i ett par enskilda ämnen utifrån vad som har framkommit vid en analys av elevers kunskapsresultat.

Rektorns analys av kunskapsresultaten behöver sättas i relation till de förutsättningar som finns för att bedriva undervisningen. Av intervjuer med elevhälsans personal framgår att skolan har haft problem med att anskaffa vikarier vilket har lett till att specialläraren ofta har behövt vikariera. Detta har inneburit att arbetet med anpassningar till elever i behov av stöd har blivit lidande. Av elevintervjuer framgår vidare att det förekommer att eleverna får undervisning i ett annat ämne än det som är schemalagt, då en ordinarie lärare är frånvarande. Rektorn uppger vid intervjun att hen utifrån vad som framkommit av analysen av kunskapsresultaten kommer att följa upp att elever får den undervisning de har rätt till.

En aktuell uppföljning av hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen saknas. Enligt lärarna har rektorn under tidigare läsår följt upp arbetet med hur normer och värden integreras i undervisningen men detta har inte gjorts under höstterminen 2022.

Jämställdhet

Vid skolan bedrivs ett visst jämställdhetsarbete men rektorns styrning och uppföljning av jämställdhetsuppdraget är svag. I intervjuer med rektorn, lärare och elever framkommer att skolan arbetar med jämställdhetsuppdraget på olika sätt. Skolans dokumentation visar även att terminsbetygen för årskurs 6 våren 2022 har redovisats utifrån kön. Det framgår dock av intervjuerna med rektorn och lärarna att det inte har skett någon systematisk eller dokumenterad uppföljning av jämställdhetsarbetet på skolan.

Ledning och organisation

Rektorn har inte skapat tillräckliga förutsättningar för personalen vid skolan att samverka. Av intervjuerna med rektorn och med personalen framgår att det på skolan finns en ledningsgrupp som består av rektorn, specialläraren och en förstelärare. Ledningsgruppen diskuterar utvecklingsfrågor och följer upp arbetslagets arbete. Även elevhälsoteamet har regelbundna möten. Dock beskriver elevhälsans personal i intervjun att rektorn inte regelbundet har deltagit i teamets möten under höstterminen 2022. I intervjuer med rektorn och lärarna framgår vidare att lärarna och specialläraren har arbetslagsmöten en gång i veckan och att det i dessa möten även ingår tid för utveckling av verksamheten. Arbetslagstiden ska bland annat användas för samverkan kring planering av undervisningen, bedömning och betygsättning samt läroplansarbete. Dock framgår i intervjun med lärarna att de har större behov av att samverka än vad den tid som finns avsatt i samband med arbetslagsmöten och andra mötesformer möjliggör. Av den anledningen försöker de att hitta andra tillfällen för samverkan sinsemellan när deras scheman tillåter det. Lärarna beskriver emellertid att det är svårt att hitta tider som passar eftersom deras scheman är kompakta och bland annat styrs av tiderna för elevernas skolskjutsar. Elevhälsans personal beskriver att det finns ett samarbete såväl inom elevhälsoteamet som mellan elevhälsans professioner och lärarna. De uppger dock att de organisatoriska förutsättningarna på skolan gör det svårt för elevhälsopersonalen att kunna ägna sig åt det egentliga elevhälsouppdraget. Vid tiden för granskningen delar till exempel två kuratorer på kuratorstjänsten på skolan. Av intervjuer med lärarna framgår att de utöver den samverkan de har med specialläraren kan mejla till de funktioner som ingår i elevhälsan men det inte alltid har fungerat under hösten då det inte funnits personer på plats. I de fall de haft kontakt med elevhälsan har fokus varit på enskilda elever.

Rektorn ger svag ledning i hur det pedagogiska arbetet ska bedrivas på skolan. Av intervjuer med lärarna framgår att utvecklingen av undervisningen drivs av lärarna vid arbetslagsmöten och under utvecklingstid då de för pedagogiska diskussioner. Vidare

framgår att rektorn, under höstterminen 2022, inte lett arbetet med att utveckla undervisningen. Det framgår även av intervjuerna med elevhälsans personal och med lärarna att förändringar i organisationen på rektorsnivå har stört det ordinarie kvalitetsarbetet. Bland annat har organisationsförändringarna inneburit bristande pedagogiskt ledarskap, inställda möten, att alla kompetenser och personer som ska delta i möten inte har kunnat närvara samt att vissa rutiner har brustit. Granskningen visar att planerade åtgärder för att driva skolans utveckling vidare utifrån tidigare analyser och uppföljningar har uteblivit eller avstannat under höstterminen 2022.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat behöver omfatta undervisningens genomförande, värdegrundsuppdraget samt förutsättningar för undervisningen. Vidare behöver rektorn skapa förutsättningarna för samverkan såväl mellan lärare som mellan lärare och övrig personal.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver stärka sin ledning och styrning av skolans pedagogiska arbete. Granskningen visar att rektorns uppföljning av elevernas kunskapsutveckling är begränsad och att analyser av resultaten kontinuerligt och systematiskt behöver kopplas till såväl undervisningens genomförande som till hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Analysen behöver även omfatta hur olika förutsättningar påverkar undervisningen. Granskningen visar vidare att förutsättningar för samverkan såväl mellan lärarna som mellan lärarna och elevhälsans personal behöver stärkas.

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att rektorn på enhetsnivå systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Av Lgr22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar, framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 28-29) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, framgår att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar barns och elevers lärande och utveckling. Utgångspunkten är de nationella mål och de områden som man har beslutat att fokusera i utvecklingsarbetet. Personalen behöver få återkoppling på sin undervisning från barn och elever på vad de förstått och vad de behöver utveckla för att komma vidare. Personalen behöver även få återkoppling på sin undervisning från rektorn samt från kollegor. Genom kollegialt lärande kan personalen strukturera sitt utvecklingsarbete och använda kunskaperna i det dagliga arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utifrån en bred uppföljning av elevernas kunskapsutveckling systematiskt följer upp lärarnas undervisning med syfte att utveckla arbetssätt och metoder som stödjer elevers utveckling och lärande. Vidare behöver rektorn följa upp på vilket sätt skolans värdegrundsarbete integreras i undervisningen. En sådan uppföljning bör utgå från läroplanens avsnitt 1 och 2 samt avsnitt 5 kursplaner.

Rektorn, lärarna och elevhälsans personal behöver därefter gemensamt analysera kunskapsresultaten och genomförandet av undervisningen för att kunna identifiera utvecklingsområden. På så sätt får rektorn underlag för analys inför arbetet med att hitta framgångsfaktorer och identifiera förbättringsområden i syfte att ge alla elever, utifrån sina egna förutsättningar, möjlighet att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Rektorn behöver även leda och utveckla arbetet med att skapa mötesstrukturer med ett innehåll som ger lärarna och elevhälsans personal förutsättningar till samverkan och kollegialt lärande för att på bästa sätt utveckla undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att undervisningen genomförs utifrån en struktur som i stor utsträckning är tydlig för eleverna och en planering som innehåller viss variation och balans till innehåll och arbetssätt. Undervisningen är i flera delar anpassad för att nå och utmana alla elever utifrån deras kunskapsutveckling. Lärarna ger också eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande, men eleverna är i låg utsträckning delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Undervisningen är planerad utifrån läroplanen och innehåller variation. Lärarna uppger i intervjun att de planerar undervisningen med utgångspunkt i kursplanernas centrala innehåll och vad som ska bedömas. I syfte att skapa en övergripande struktur för respektive ämne och stadie sker viss samplanering. Det finns till exempel en grovplanering för lågstadiet som löper under en treårscykel. Variation i undervisningen får eleverna enligt lärarna bland annat genom inslag av både teoretiska och praktiska moment. Av intervju med elevhälsan framgår dock att undervisningen kan varieras i högre utsträckning än vad den gör i dag när det gäller vilka arbetssätt som eleverna möter på lektionerna. I elevintervjuer och observationer framgår att undervisningen varieras så väl under enskilda lektioner som inom arbetsområden. Det sker exempelvis genom att eleverna möter lektionsinnehållet som helklass, enskilt eller i grupp, att uppgifterna spänner över kortare eller längre tid, att eleverna får använda sig av olika redovisningsformer, material och arbetssätt och att läraren förklarar det som ska läras på olika sätt.

Undervisningen är målfokuserad och bygger på en för eleverna känd struktur och lärarna ger eleverna ett aktivt stöd under lektionerna. En samstämmig bild av att lärarna arbetar med olika metoder för att rama in undervisningen framgår av observationer och intervjuer med lärare och elever. Det kan exempelvis vara genom skriftliga instruktioner på tavlan om vad lektionen ska innehålla eller genom att knyta an till vad som skett föregående lektion. En strategi för att förbereda eleverna på att lektionen närmar sig sitt slut är att visualisera hur lång tid som återstår genom att starta en digital klocka som räknar ner tiden. Vid intervjuer med lärare och elevhälsans personal framgår dock att ett tidigare utvecklingsarbete kring en gemensam lektionsstruktur på skolan har avstannat. Gällande lärarstöd uppger eleverna i intervju att de får hjälp om de inte förstår eller tycker något är oklart. Hjälpen kan bestå av förklaringar eller nya exempel, vilket även framgår av lektionsobservationer.

Lektioner och arbetsområden samt syftet med olika arbetsmoment i undervisningen är inte alltid tydligt för eleverna, även om lärarna planerar undervisningens utformning

och innehåll utifrån läroplanen. Det framkommer vid elevintervjuer. Eleverna beskriver i intervjuer att lärarna pratar med dem om vad de ska göra på lektionerna men inte vad syftet med de olika aktiviteterna eller arbetsområdena är. För att beskriva målen med undervisningen uppger lärarna att de i de högre årskurserna exempelvis använder och diskuterar texter för att förklara vad som krävs för att uppnå olika betyg. I yngre åldrar förklarar lärarna begrepp i kursplanerna för eleverna med hjälp av bildstöd. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att även om lärarna har en tydlig idé om kopplingen mellan läroplanens syfte med undervisningen och de moment som eleverna möter i undervisningen, kan syftet framgå med större tydlighet till eleverna.

Motivation och anpassningar utifrån elevers behov och förutsättningar

Det pågår ett medvetet arbete på skolan för att utveckla undervisningen så att den anpassas utifrån elevernas behov och förutsättningar. I det arbetet ingår enligt lärare och elevhälsans personal bland annat att specialpedagogisk kompetens är involverad i planering och anpassning av undervisningen. Vidare ingår även en satsning på ökad personaltäthet i form av fritidspedagog och speciallärare. I undervisningen innebär det exempelvis att lärarna kan dela in elever i mindre grupper under lektionerna. Eleverna kan också få mer utmanande uppgifter eller annat material att arbeta med om de tycker att något är lätt och det finns läromedel som eleverna kan arbeta med på olika nivåer. I intervjuer med elever och lärare samt genom observationer framkommer också att lärarna på olika sätt arbetar för att stärka elevernas självförtroende.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och inflytande i undervisningen

Eleverna ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Observationerna visar att lärarna ger eleverna möjlighet att reflektera över undervisningens innehåll utan något givet svar, vilket skapar förutsättningar för eleverna att finna alternativa lösningar och angreppssätt. Lärare och elever beskriver också att eleverna ges tillfällen till att reflektera över sitt eget lärande exempelvis i samband med utvecklingssamtal, men även muntligt och skriftligt under lektionstid. Bland annat sker det genom att eleverna för loggbok och skriver på en digital plattform om vad de har lärt sig under veckan och att vårdnadshavarna kan ta del och kommentera det eleverna har skrivit. Ett annat exempel är att de äldre eleverna kan ta del av lärarens kommentarer till markeringar i matriser och sedan prata med läraren om det som står där.

Lärarnas arbete med att planera och utvärdera undervisningen med eleverna är begränsat. Av intervjuer med lärare och elever framgår samstämmigt att eleverna inte i nämnvärd utsträckning involveras i planeringen av undervisningen. Sådant som eleverna kan få vara med och påverka är vem de ska arbeta tillsammans med och hur

uppgifterna ska redovisas. Innehållet i undervisningen är det enligt lärare och elever läraren som styr. Det framgår i intervjun med lärarna att arbetet med elevernas delaktighet och inflytande i stor utsträckning sker hos den enskilda läraren. Av intervjun med lärarna samt av lektionsobservationer framgår även att elevers möjlighet att delta i planering av undervisningen kan ges som en form av belöning för elever som har visat hög kvalitet på enskilda uppgifter.

Undervisningen utvärderas sporadiskt tillsammans med eleverna. Eleverna uppger att lärarna ibland frågar dem om hur de tycker att det har gått på lektionen och vad de tycker om nivån på uppgifterna. Lärarna beskriver att en metod som används för utvärdering är att läraren ställer en fråga i helklass om vad eleverna har lärt sig på lektionen och att eleverna besvarar frågan i turordning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna, samt ge eleverna inflytande över undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver utveckla arbetet med att ge samtliga elever ett ökat inflytande över undervisningen. Lärarna ger eleverna möjlighet att vara med och utvärdera undervisningen under enkla former, samt ger i viss mån eleverna möjlighet att på andra sätt vara med och påverka undervisningen. Elevernas inflytande på undervisningen innebär främst att de får vara med och bestämma vilka arbetssätt som tillämpas och vem de ska arbeta tillsammans med. Innehållet i undervisningen ger dock lärarna eleverna i låg utsträckning möjlighet att påverka.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och förhållningssätt för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av Lgr 22 avsnitt 2.3, Elevernas ansvar och inflytande, ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt se till att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Vidare framgår att läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar lärarna att i högre grad låta eleverna vara delaktiga i utvärdering och planering av undervisningen. Exempelvis kan det ske genom att lärarna låter eleverna delge vilka erfarenheter och föreställningar de har kring det som undervisningen ska behandla och utifrån det bidra med idéer på innehåll för det aktuella arbetsområdet. Lärarna kan också tillsammans med eleverna välja olika delar från det centrala innehållet att arbeta med. Lärarna behöver kontinuerligt föra gemensamma diskussioner om vad elevernas inflytande över undervisningen kan innebära i olika årskurser och vilka förutsättningar som eleverna behöver för att ha möjlighet att utöva detta inflytande. Vidare behöver rektorn i sitt arbete med att leda utvecklingen av undervisningen på skolan ta med frågan om elevernas delaktighet och inflytande vid planeringen av utvecklingsområden som rör undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att lärarna och övrig personal på skolan arbetar för att skapa trygghet och studiero. Arbetet kring trygghet och studiero följs dock inte systematiskt upp tillsammans med eleverna och elevhälsans personal har i liten omfattning deltagit i arbetet. Därmed saknar skolan en grund för hur ett samlat arbete kan utvecklas.

Studiero och lugn miljö

Lärarna tillämpar strategier för att skapa och upprätthålla studiero, men arbetet följs inte systematiskt upp tillsammans med eleverna. Enligt lärare och elever använder lärarna olika metoder för att skapa en lugn miljö för eleverna. Det kan till exempel handla om att eleverna har fasta placeringar i klassrummen och att lärarna oftast bestämmer var eleverna ska sitta. Eleverna har även tillgång till olika hjälpmedel som skärmar att sätta på bänken och hörselkåpor som eleverna själva kan hämta och använda för att anpassa sin studiemiljö. Vid vissa tillfällen delar lärarna upp klasserna i mindre grupper, vilket enligt elever och personal främjar studieron. Detsamma gäller

när det är flera vuxna i klassrummet. En lärare uppger att hen arbetar med positiv förstärkning och med att uppmärksamma eleverna på när det är studiero och en annan beskriver att hen planerar undervisningen utifrån elevers behov av koncentration.

Av lektionsobservationer framgår även att lärarna använder olika metoder för att upprätthålla studieron. Metoderna är exempelvis tillsägelser till elever att återgå till sin plats, uppmaningar om att inte prata rakt ut samt uppmuntran till att räcka upp handen när eleverna vill ha ordet. Lektionsobservationerna visar också att lärarna söker upp elever som ägnar sig åt annat än skolarbete och hjälper dem att komma igång med eller återuppta den förväntade lektionsaktiviteten. I intervjuer med elever framgår att eleverna känner till att det finns klassrumsregler uppsatta i lokalerna och de beskriver även att de i samband med elevråd och klassråd får prata om frågor som rör trygghet och studiero. Eleverna beskriver dock att de inte upplever sig delaktiga i arbetet med att ta fram eller utvärdera skolans regler. Elevintervjuerna ger en bild av att elever upplever olika grad av studiero på lektionerna. Några elever tycker att det oftast är god studiero medan andra elever tycker att det återkommande är oroligt på lektionerna. Bilden av en varierande och emellanåt orolig undervisningsmiljö delas av skolans personal och den framgår också av lektionsobservationer. Eleverna har också en bild av att studieron inte utvärderas mer än vid enstaka tillfällen och att de utvärderingar som sker främst handlar om hur skoldagen har varit.

Skolan saknar ett samlat arbete för att tillförsäkra eleverna studiero på lektionerna. Lärarna berättar i intervjun att elevernas upplevelse av studiero följdes upp under höstterminen 2022 i samband med utvecklingssamtalen, men enligt rektorn har skolan inte gjort någon sammanställning av den uppföljningen. Elevhälsan och lärarna beskriver i intervjuerna att ett tidigare påbörjat arbete med en gemensam lektionsstruktur har avstannat. De beskriver även att insatser, som rektorn utifrån tidigare analys av studieron på skolan hade planerat inför höstterminen 2022, i syfte att öka studieron i klasserna inte har varit möjliga att genomföra på grund av organisatoriska förändringar och personalbrist. Fungerande forum för lärarna och personalen på skolan att diskutera och komma överens om ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma strategier för ett effektivt arbete med studiero saknas.

Arbetet för trygghet

På skolan finns ett främjande och förebyggande arbete med att skapa en trygg miljö för eleverna. För att upprätthålla en trygg miljö beskriver lärarna och elevhälsans personal bland annat att personalen rör sig ute bland eleverna på rasterna. En del i det främjande elevhälso- och trygghetsarbetet är att klasserna dagligen tar en morgonpromenad. Lärarna berättar att det exempelvis vid dessa tillfällen kommer upp saker som

har inträffat på skolan eller på sociala medier. I en klass har eleverna i förebyggande syfte fått se korta filmer om vad som kan hända på nätet. Lärarna och eleverna beskriver att om något speciellt har hänt tar lärarna upp det i klasserna eller med elever det berör och pratar om hur man ska vara mot varandra.

Elevhälsans personal beskriver att de upplever tryggheten bland eleverna på skolan som stor och eleverna uppger i intervjuer att de överlag känner sig trygga men att det finns platser där de känner sig otrygga. Särskilt nämner eleverna omklädningsrummen i anslutning till idrottslokalerna, vilket även lärarna gör. Lärarna berättar dock att de försöker se till att det ska finnas personal vid kritiska situationer, som exempelvis vid förflyttningar och i omklädningsrum, men att det inte alltid är genomförbart eftersom det saknas personal för den typen av bemanning. Någon elev beskriver att personalen inte ingriper vid händelser som uppstår och att hen sällan ser personal på skolgården medan andra elever beskriver att de upplever personalen som tillgänglig och nära till hands om något skulle inträffa.

Lärarna följer upp elevernas trygghet på individnivå, men skolan har inte gjort någon samlad analys av vad resultaten visar. Enligt elevhälsans personal sker vanligtvis en uppföljning och analys av elevernas trygghet i samband med huvudmannens systematiska kvalitetsarbete en gång per termin samt vid hälsosamtal och utvecklingssamtal. De berättar även att skolan tidigare har genomfört en egen enkät som innehåller frågor om trygghet. Elevhälsopersonalen är dock tveksamma till om tidigare underlag rörande tryggheten på skolan har sammanställs lokalt på enheten under höstterminen 2022. Rektorn uppger att det inte finns någon sammanställning på skolnivå.

Skolans organisation kring arbetet är otydlig och bygger inte på någon samlad analys av hur elevernas trygghet påverkar lärandet. Elevhälsans personal beskriver att skolans trygghetsarbete utgår från elevhälsoteamet men att hela elevhälsoteamet under höstterminen 2022 har haft svårt att träffas och att utföra sina respektive uppdrag. Lärarna berättar att elevhälsopersonalens deltagande i värdegrundsarbetet under samma period har varit lågt. Även rektorn beskriver i intervjun att det behöver bli en ökad tydlighet i roller och uppdrag inom elevhälsoteamet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att kartlägga och analysera hur elevernas upplevelse av trygghet och studiero påverkar deras lärande. Rektorn behöver även skapa en tydlig organisation med ett samlat arbete för att skapa och upprätthålla trygghet och studiero på skolan.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla ett samlat arbete för att skapa trygghet och studiero. Av granskningen framgår att både personal och elever uppfattar att miljön på skolan överlag är trygg och att det finns ett främjande och förebyggande arbete för att skapa och upprätthålla en trygg miljö. Vidare framgår att lärarna arbetar för att skapa och upprätthålla studiero men att insatserna inte är tillräckliga. Arbetet kring trygghet och studiero följs inte systematiskt upp tillsammans med eleverna och elevhälsans personal har i liten omfattning deltagit i arbetet. Därmed saknar skolan en grund för hur arbetet kan utvecklas.

Av skollagens 5 kap. 3 § framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.

Av Lgr 22 avsnitt 2.8, Rektorns ansvar, framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av Lgr 22 avsnitt 2.1, Normer och värden, ska läraren tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att följa upp och analysera tryggheten och studieron inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Trygghetsarbetet behöver bygga på en analys av hur eleverna upplever tryggheten och i vilka situationer som kan innebära otrygghet. De analyser som görs och de åtgärder som vidtas behöver omfatta såväl lektionssalar som övriga miljöer som eleverna kommer i kontakt med under utbildningen, exempelvis skolgård och social medier. Vidare rekommenderar Skolinspektionen rektorn att skapa fungerande forum för lärarna och personalen på skolan att diskutera och komma överens om ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma strategier för ett effektivt arbete med studiero. En uppföljning och en analys av studieron behöver ligga till grund för sådana diskussioner och det samlade arbetet kring studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att rektorn till delar har analyserat likvärdigheten i lärarnas bedömningar och betygssättning. Rektorn har dock inte i tillräcklig omfattning analyserat och följt upp förekomna avvikelser. Vidare framgår att rektorn till viss del ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Dock förekommer det skillnader mellan ämnen och lärare när det gäller i vilken utsträckning lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar samt jämföra sina bedömningar och betyg ur ett likvärdighetsperspektiv.

Uppföljning och analys av bedömningar och betyg

Rektorn analyserar till viss del skillnader mellan betyg samt mellan nationella prov och betyg. Rektorn har fört diskussioner med lärarna om avvikelserna i vissa ämnen och har en förklaring till dessa. Det finns dock ämnen där det till delar saknas analyser och därmed även förklaringar till de skillnader som finns. Av insänd dokumentation framgår att rektorn har följt upp resultat på nationella prov och betygsresultat från vårterminen 2022 samt analyserat dessa. Av analysen framgår att det fanns en skillnad mellan resultaten på de nationella proven och betygen i årskurs 6 i ämnet svenska. Analysen visade bland annat att undervisningen i ämnet svenska behövde stärkas inom det område som syftar till att utveckla elevernas skriftspråk. Av intervjuer med rektorn och elevhälsans personal framgår att skolan under höstterminen har konstaterat att ytterligare ämnen har avvikit bedömningsmässigt och att arbetet med en analys av bakomliggande orsaker är påbörjat på enheten.

Kvalitetssäkring av bedömningar och betyg

Rektorn ger till viss del lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Det förekommer dock skillnader mellan ämnen och årskurser när det gäller i vilken utsträckning lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar samt jämföra sina bedömningar och betyg ur ett likvärdighetsperspektiv. Av intervjuer med lärare framgår att i årskurs 1 och 2 samverkar läraren med specialläraren för att få en ökad likvärdighet i bedömningarna av de tester av elevernas kunskaper som skolan genomför i vissa ämnen. I årskurs 3 rättades och sammanställdes resultaten på de nationella proven föregående läsår av lärare och speciallärare. I årskurs 6 bedömde föregående läsår den ansvariga läraren de nationella proven tillsammans med en lärare från en annan skola. Därefter jämförde läraren resultatet på de nationella proven med betygssättningen. I ämnen där inte nationella prov genomförs tar läraren i årskurs 6 stöd av läroplanen, läromedel samt övrigt stödmaterial. Läraren beskriver i intervjun att hen även kan vända sig till specialläraren för avstämningar. Några andra sambedomningar görs inte eftersom skolan endast har en mellanstadie lärare. Lärare i övriga årskurser beskriver att de upplever att de är ganska ensamma i ar-

betet med bedömningar. Den enda samlade bedömningen som görs är av de nationella proven. Rektorn uppger i intervjun att hen vill att lärarna tillämpar sambedömning när de sätter betyg för att de ska kunna göra likvärdiga och rättvisande bedömningar av elevernas kunskaper.

Lärarnas arbete med att skapa en samsyn i arbetet med att göra likvärdiga bedömningar är begränsad. Av intervjun med rektorn och av skolans dokumentation framgår att kommunen har riktat utbildningsinsatser för att implementera den nya läroplanen samt att skolans utvecklingsarbete under hösten bland annat ska ha fokus på planering och bedömning. Av insänd dokumentation framgår vidare att de åtgärder som skolan har gjort inom området bedömning och betygssättning under läsåret 2021-2022 behöver fortsätta under höstterminen 2022. I dokumentationen beskriver rektorn även att hen bedömer att lärarna bland annat behöver få fortsatt möjlighet att sätta sig in i det nya betygssystemet. Av intervju med lärare framgår att arbetet med att implementera läroplanen har haft fokus på ämnena engelska, matematik och svenska. Vidare framgår att det under den så kallade utvecklingstiden, vilken lärarna har en gång i veckan, är tänkt att lärarna bland annat ska arbeta med läroplanen. Lärarna berättar dock i intervjun att det vid tidpunkten för Skolinspektionens granskning inte pågår något arbete med likvärdig bedömning och betygssättning på skolan som rektorn leder. Rektorn beskriver att bedömning och betyg är ett utvecklingsområde för skolan och att ett arbete sker tillsammans med en samverkansskola.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge samtliga lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver ges bättre förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Lärarna behöver i högre grad, och likvärdigt för alla ämnen och årskurser, ges möjlighet att sambedöma och diskutera sina bedömningar och i förekommande fall sin betygssättning. Vikten av att utveckla området bedömning och betygssättning framgår även av att rektorn i sin analys av betygssättningen har funnit avvikelser ur ett likvärdighetsperspektiv som kan kopplas till undervisningens genomförande. Vidare förekommer sambedömning i låg grad vid skolan och sambedömningen försvåras av att skolan har få undervisande lärare.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

Av Lgr22, 2.7, Bedömning och betyg, framgår att läraren bland annat utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling samt vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna.

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417, s. 18) med kommentarer om betyg och provning, framgår bland annat att läraren bör utforma ändamålsenliga bedömningssituationer för att följa och främja elevernas kunskapsutveckling och säkerställa ett brett och varierat betygsunderlag inför betygssättningen. Vidare framgår att läraren bör utvärdera elevernas kunskaper i förhållande till ämnets syfte, centrala innehåll och betygs-kriterier samt utifrån den undervisning som har bedrivits. Läraren bör även tillsammans med andra lärare skapa en samsyn om hur betygsunderlag kan analyseras och värderas vid betygssättningen. Rektorn bör bland annat skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med rättvisande och likvärdiga betyg, samt säkerställa att lärare vid behov får kompetensutveckling om betyg och betygssättning, och särskilt beakta behovet hos de lärare som inte är legitimerade.

Skolinspektionen rekommenderar därmed rektorn att, inom ramen för kvalitetsarbetet, tillsammans med lärarna skapa rutiner för hur lärarnas arbete med att kvalitetssäkra bedömningar och betygssättning ska genomföras. Vidare bör rektorn planera för vilken styrning och ledning som behövs för arbetet, hur organisation behöver vara utformad för att stödja arbetet, samt hur en uppföljning av arbetet kommer att genomföras. Arbetet med att kvalitetssäkra bedömningar och betygssättning kan med fördel genomföras inom ramen för det arbete som skolan redan har påbörjat tillsammans med en annan skola.

På Skolinspektionens vägnar

X Eleonor Duvander

Beslutsfattare

Signerat av: Eleonor Duvander

X Maria Björkenborn

Föredragande

Signerat av: Maria Björkenborn

I handläggningen av ärendet har även utredaren Lena Stadler medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre lektionsobservationer.
- Tre gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsopersonal.
- En intervju med rektorn.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan inför och under besöket, samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 6-7 december 2022. Besöket genomfördes av utredarna Maria Björkenborn, Eleonor Duvander och Lena Stadler.

Björkviks skola är en kommunal grundskola belägen i Katrineholms kommun. Vid skolan bedrivs utbildning i årskurserna 1-6 samt i förskoleklass och fritidshem. Denna granskning omfattar utbildningen i grundskolans årskurs 1-6. Skolans ledning består av en rektor. På Björkviks skola finns cirka 100 elever.